

هم معنایی در قرآن کریم

برگرفته از کتاب "الترادف فی القرآن الکریم بین النظریه و التطبيق"

اثر محمد نورالدین الملحد

ترجمه و تالیف:

دکتر آتی، صادق نیری

دکتر مهدی حاجی زاده

اعضای هیات علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

انتشارات شایسته

همایون آیه، زبان معصومه

سیرشناسه
عنوان و نام پدیدآور: همایون آیه در قرآن برگرفته از کتاب "الترادف فی القرآن الکریم"
بین النظریه والتطبیق اثر محمدنورالدین المنجد / ترجمه و تالیف رقیه
صادقی نیری، مهین حاجی زاده.

مشخصات نشر: تبریز: شایسته، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۷۴ ص.
شاب: 978-600-6573-44-1

و جمعیت درست نه می: فیما
موضوع: قرآن -- مسائل لغوی
موضوع: منجد، محمد نورالدین. الترادف فی القرآن الکریم -- نقد و تفسیر
موضوع: Qur'an -- Language, style
موضوع: قرآن -- مترادف ها و متضادها
موضوع: Qur'an -- Synonyms and antonyms
موضوع: قرآن -- مطالعات تطبیقی
موضوع: Qur'an -- Comparative studies
شناسه افزوده: حاجی زاده، مهین، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده: منجد، محمد نورالدین. الترادف فی القرآن الکریم
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۴۰۴۲۲۶ م/۲/۸۲BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۲۶۷۲۳



انتشارات شایسته

بیریز: خیابان امام - روبروی سه راه طالقانی
تلفن تماس: ۳۵۵۶۱۹۶۱

برگرفته از کتاب "الدر المنثور في القرآن الكريم بين النظرية والتطبيق" اثر
محمد نورالدین المنجد

رقیه صاقری - مبین حاجی زاده

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

اندازه: وزیری

تعداد صفحه: ۱۷۴

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: واژه، چاپ: شهاب، صحافی: سلام

قیمت: ۱۰۰/۰۰۰ ریال

ISBN 978-600-6573-44-1

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۷۳-۴۴-۱

پیشگفتار

فصل اول: ترادف (هم معنایی)

- ۵
۷
۹ تعریف ترادف
۱۱ موضع قدما درباره ترادف
۱۴ موضع زبان شناسان معاصر درباره ترادف
۱۸ فواید ترادف
۱۹ موضع شارحان نهج البلاغه درباره ترادف
۱۹ قائلان به ترادف در نهج البلاغه
۲۳ منکران ترادف در نهج البلاغه
۲۴ واژگان مترادف در نهج البلاغه

فصل دوم: ترادف در قرآن کریم

- ۳۱
۳۶ اَبَق، فَر، ناص، هرب
۴۰ اَب و والد
۴۶ اَتی و جاء
۵۶ اَتی و اَعْطی
۶۴ آثر، اختار، اصطفی، فضل
۶۷ اَجْر، ثواب، جزاء
۷۳ اَلْت، بَخَس، فَر، نَقَص، هَضَم، وَتَر
۸۲ اَلّی، اَتَلّی، حَلَف، اَقْسَم، یَمِین
۸۶ اِمَام، رَقِیم، مَسْطُور، سَطَر، قَط، کِتَاب، لُوح
۹۱ اَنْس، اَبْصَر، رَأَی، نَظَر
۹۵ بَئِیس، رَاِیه، شَدِید، عَصِیب و وَبِیل
۹۹ بَخِیل، شَحِیح، شَدِید، ضَنِین

۱۰۵	بدن، جسد، جسم
۱۱۳	برزخ و طلع
۱۱۷	بطانۀ و ولیجه
۱۲۰	بعید، قاص، ناء
۱۳۰	تبع، قص، قفا و لحق
۱۳۶	ثیاب و لباس
۱۴۲	خلاصه مطالب
۱۴۹	لیست واژگان مترادف‌نما در قرآن کریم
۱۷۱	لیست منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

از مهم‌ترین مباحث در زمینه اعجاز بیانی قرآن، وجود یا عدم وجود مترادف در بین کلمات قرآنی می‌باشد. مترادف عبارت است از تعدد الفاظ برای یک معنا؛ و در ارتباط با اینکه در بین کلمات قرآنی مترادفی وجود دارد یا نه دیدگاه‌ها مختلف است. علمای پیشین چون ابن سکیه، فیروزآبادی، مبرد، قطرب، رازی و ابن خالویه قائل به وجود این پدیده زبانی در کلمات قرآن هستند. مبرد در این زمینه کتابی تألیف کرده با عنوان: «ما اتفق لفظه و اختلف معناه من القرآن مجمل»؛ اما در بین علمای متقدم و متأخر افرادی هستند که عدم وجود مترادف در قرآن را با عنوان یکی از مظاهر اعجاز پذیرفته و بر اثبات این امر با فشاری می‌کنند. ابوهلال عسکری در این زمینه کتابی تألیف کرده با عنوان: «الفروق فی اللغة» که در بخشی از این کتاب، دلایلی را که موجب اختلاف معانی در الفاظ می‌گردد، بررسی کرده است.

احمد بن فارس، از علمای مخالف مترادف در کتاب «الصاحبی فی فقه اللغة» مترادف در واژگان قرآنی را حاصل اختلاف در صفات آنها هنگام کاربرد در جمله می‌داند. به نظر می‌رسد دلیل اصلی مخالفان با پدیده مترادف این است که امکان جابجایی یک واژه قرآنی با واژه‌های جایگزین، با اعجاز بیانی قرآن سازگار نباشد، چرا که گزینش واژه‌ها بر اساس حکمت و دلیل خاصی انجام گرفته و واژه جایگزین معنای مورد نظر را ابلاغ نمی‌کند.

بخش دوم کتاب «المترادف فی القرآن» اثر محمد نورالدین المنجد به بررسی کل واژگانی پرداخته است که به نظر مترادف می‌رسند ولی در اصل مترادفی بین آنها نیست. پرداختن به این موضوع ابعاد جدیدی از اعجاز قرآن را بویژه در بعد بیانی آن بر می‌نمایاند. با توجه به جذابیت این بحث، به ترجمه و تحقیق این بخش از کتاب اقدام شد. امید که گامی باشد برای خدمت به برترین معجزه الهی، قرآن کریم.

مجموعه حاضر، شامل دو فصل می‌باشد. فصل اول که تالیف و تحقیق نگارندگان این اثر می‌باشد، کلیاتی است در ارتباط با مترادف، انواع آن، موضع قدما درباره مترادف، موضع زبان‌شناسان معاصر درباره مترادف، فواید مترادف و موضع شارحان نهج البلاغه درباره مترادف. و فصل دوم، ترجمه بخش دوم کتاب «الترادف فی القرآن الکریم» اثر محمد نورالدین المنجد می‌باشد که در آن به بررسی تعداد زیادی از واژگانی که به ظاهر مترادف هستند، پرداخته شده و از لحاظ لغوی و تفسیری بررسی و در نهایت مترادف بودن آنها رد شده است.

www.ketab.ir